

LEVENDE WERKELIJKHEID

16 november 1973

Goedenavond, vrienden.

Het zal u bekend zijn, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn. Daarom ga ik meteen over tot het onderwerp van deze avond, dat - zoals u eveneens bekend zal zijn - van meer geestelijke aard dient te zijn. Ik koos hiervoor als titel:

LEVENDE WERKELIJKHEID

Wanneer je als mens op aarde bestaat, zo heb je een eigen werkelijkheid. Alles, wat rond je gebeurt, is volkomen reëel. Je pijnen, je nood, je vreugden, zij zijn werkelijkheden. Is dit ook kosmisch gezien waar? Zij, die trachten door te dringen in de hogere gebieden van leven en denken, zullen ontdekken dat veel van dit alles begoocheling is. Vele verschijnselen ziet men verkeerd, vele verschijnselen over- of onderschat men. Men ziet samenhangen waar die niet werkelijk bestaan, maar ontkent dan weer het bestaan van samenhangen waar deze wel degelijk aanwezig zijn. Dit is voor een mens normaal, een mens die in de beperktheid van zijn zintuigelijke vermogens eigenlijk half blind en half doof door de werkelijkheid moet gaan. Een enkele maal ziet hij of hoort hij wat meer van het hem omringende, dan voor hem normaal is. Maar dan is dit zo vreemd aan zijn zogenaamd normaal bestaan, aan zijn zintuigelijke werkelijkheid, dat hij het terzijde schuift, omdat hij met een dergelijke ervaring bij voortdurend niet meer onder de mensen denkt te kunnen leven.

Toch zit in dit alles een levende kracht die volkomen werkelijk blijft, wat er ook gebeurt. Achter al deze schijnvertoningen die mensen voor zich opvoeren, is er een kracht en een leven dat men 'werkelijkheid' mag noemen zonder enig bezwaar, zonder enig voorbehoud. Het is over deze levende werkelijkheid, dat ik vandaag enkele gedachten zou willen geven.

Wanneer ik bedroefd ben, kan de reden voor mijn droefenis volledig onwerkelijk zijn. Maar voor mijzelf is de ervaring, de emotie, geheel werkelijk. Ik straal deze uit. Zij bepaalt mijn afstemming op de voor mij harmonische mogelijkheden in het Al. Wanneer ik negatief denk, zo omspoelt het negatieve mij. Wanneer ik positief denk en ben, zo schijnt de gehele wereld te beantwoorden aan het positieve dat in mij leeft. Ik boor een levende werkelijkheid aan met de emotie. Het is niet de wijze, waarop deze tot stand komt, het is het feit dat zij bestaat hoe dan ook, waaraan zij voor mij haar kosmische waarde en betekenis ontleent. Zo kunnen wij stellen dat achter alle krachten en achter alle werkelijkheden die mensen hebben geschapen, of zelfs door geesten zijn gecreëerd, om het leven voor zich omschrijfbaar, zegbaar, duidelijk te maken, een emotionele en denkende kracht aanwezig is die zich in alle verschijnselen voortdurend manifesteert. De situatie waarin een mens leeft is dan ook niet zo belangrijk als men gemeenlijk denkt. Het is belangrijk op welke wijze de mens respondeert op de levende werkelijkheid die rond hem bestaat.

Wanneer ik zeg: "God", zo kan ik bij dit woord mij wel duizend verschillende voorstellingen maken. Maar indien daarin maar ook iets schuilt van kosmische kracht en een alomvattend wezen, dan zal ik hierdoor in harmonie zijn met de werkelijkheid, die de mogelijke voorstelling mede omvat. De vorm en de voorstelling zijn voor het ik daarbij verder onbelangrijk. De intensiteit waarmee ik deze God in mij beleef, nastreef, zoek te ervaren en te beantwoorden, zijn echter wel van belang. Het lijkt of ik u hier wil zeggen, dat alles wat in uw wereld voor u dagelijks zo erg belangrijk is, in feite geen betekenis heeft. Toch is dit niet mijn bedoeling. Ik wil u niet vertellen dat dit alles geheel overbodig is, ja, in feite niet eens bestaat. Ik probeer u alleen duidelijk te maken dat uw werkelijkheid niet kan worden gezien als een eeuwige waarde.

Zij is in zich slechts een mogelijkheid tot een afstemmen op een grotere werkelijkheid, die reëel bestaat en altijd zo zal bestaan, die in zichzelf kracht is en vanuit zichzelf voortdurend wordt beleefd.

Wie zoekt langs de sporen van inwijding, zal ontdekken dat zijn weg altijd weer momenten van grote eenzaamheid omvat. Dit is begrijpelijk. Want bij een inwijding zoeken wij naar een innerlijke werkelijkheid. En in deze, ongeacht de formule die wij daarbij gebruiken, zoeken wij een harmonie met hogere krachten, met hogere waarden en waarheden. Is dit niet oneigen aan onze wereld en daardoor ook aan datgene wat, indien enigszins bereikt, ons doet vervreemden van een wereld die wij menen te kennen? Het is deze nieuwe harmonie, die stemmen die wij meenden te kennen, opeens doet verstommen en bepaalde visuele indrukken en verschijnselen doet wegvallen, kortom: ons isoleert. Dit isolement komt uit onszelf voort. In de levende werkelijkheid immers zijn er geen vormen, zijn er geen contacten die alleen werkelijk zijn, wanneer zij worden uitgedrukt in stemmen. In de levende werkelijkheid is ook geen sprake van grote gebouwen of andere structuren die kunnen worden opgericht. Daar is alleen sprake van een 'zijn' en in dit vibrerende 'zijn' is het bestaan een verbondenheid met alle dingen.

Dat kunnen wij in onze beperkingen niet opeens aanvaarden, ook al komt er in onze ontwikkeling een ogenblik dat wij een deel van onze wereld en onze illusies moeten achterlaten. Wij leven verder, maar kunnen de nieuwe eenheid met het 'zijn', de nieuwe mogelijkheid van leven en erkennen nog niet uitdrukken en in onze waarden vertalen voor onszelf. Ook al is die werkelijkheid er wel degelijk, wij weten er geen gestalte aan te geven. Waar eens woorden tot ons doordrongen, zouden wij nu het flitsende spel van trillingen moeten begrijpen die in een aura weerkaatst worden. Wij zien mogelijk het verschijnsel zelf wel, maar moeten nog leren het te interpreteren. Wij zijn nog niet rijp genoeg en moeten opnieuw leren spreken, kijken, lopen. Deze hulpeloosheid maakt een mens dan snel bitter. Hij wil graag een werkelijkheid hebben die past bij hem, en als bij hem passende beschouwt hij alles, wat hij reeds weet, wat hij geleerd heeft; dat is wat hem als begeren, angst overspoeld heeft in zijn bestaan.

Zo kom je als vanzelf tot de moeilijke keuze, of je door het duister zult gaan van het isolement om daarin de werkelijke en hogere betekenis te leren kennen, die je iets dichterbij een levende werkelijkheid brengt, ofwel dat je met alle krachten zult proberen terug te gaan op je weg. Maar werkelijk en geheel teruggaan op je pad kun je dan toch ook niet meer. Misschien is dit wel het grote drama van bewustwording en groei. De ingewijde kan soms trachten te vluchten voor de consequenties van zijn erkennen en inwijding. Maar de kennis die hij gekregen heeft, die situatie, die daardoor voor hem is ontstaan, de toestand waarin hij nu kwam te verkeren, kan hij niet ongedaan maken. Zeker, hij kan proberen te vluchten. Maar hij zal toch alles volgens de nieuwe verworven besef moeten proberen te vertalen in de termen van de wereld waarin hij eens meende te leven; dit betekent dat hij zich van het verworvene niet meer los kan maken.

Wanneer je denkt aan de levende werkelijkheid, de levende wereld, die geen vormen kent en geen taal, ja, zelfs geen scherp te definiëren onderscheid bevat tussen verschillende waarden, zo vraag je je onwillekeurig af: Wanneer dit de uiteindelijke werkelijkheid is, waarom moeten wij dan in zulke beperkingen leven? Ook dit is, naar ik meen, zelfs in woorden wel enigszins te beantwoorden. Want het leven vraagt een erkennen. Erkennen moet worden opgebouwd. Die wereld met al zijn illusies waarin u leeft, deze zogenaamde werkelijkheid die u toch zelf voor een zeer groot deel voortdurend zelf mede in stand houdt en schept, is het product van een eindeloos zoeken naar een vermogen tot beseffen en definiëren. Het isolement van de ingewijde, wanneer hij tussen twee fasen in leeft, is een isolement van iemand die een nieuwe taal moet leren, maar deze taal alleen kan leren verstaan en zijn nieuwe omgeving leren aanvaarden, wanneer hij zich toch baseert op zijn oude ervaringen in het andere land, de andere wereld.

Het nieuwe bestaan is altijd afhankelijk van de ervaring die reeds achter je ligt. Men heeft dan ook een gezegd: Wanneer je op een blank stuk papier de hoogste naam van God schrijft, staat zij daar en doet niets. Wanneer je echter op een papier, waarop eerst een diagram ontstond, deze naam schrijft, zo ontstaan er grote reeksen van illusies.

Maar neem je een papier dat reeds wijsheid draagt en daarop de naam schrijft, zo verdwijnt de naam van God in deze wijsheid en spreekt voortaan uit alles, wat op het papier geschreven staat. De denker die dit stelde - in de 17e eeuw - heeft ongetwijfeld ook zelf gezocht naar de zin van een bestaan, waarin zoveel toch niet helemaal echt is.

Dit is dan zijn antwoord op deze vraag dat mij redelijk valide schijnt: Onze illusies, ons scheppen en vernielen van de wereld, waarin wij denken te leven, is het neerschrijven van het bestaan van de schepping, van al datgene wat reeds beseft kan worden. Wanneer wij daar dan het grote geheim, de grote naam, die wij in ons kunnen vinden, weten in te vullen, krijgt alles eerst werkelijk zijn betekenis. Dan wordt het leven dat in de mens illusie en beperking was, opeens kosmische werkelijkheid en verweven met de totaliteit. Dan werkt elke kosmische kracht in die mens, en zal deze mens werken in het kosmische bestaan.

Vraag: Is dit een geheim van inwijding?

Antwoord: Ja, zeker. Maar zou iets dergelijks mogelijk zijn, wanneer wij niet voortdurend omringd waren door en vervuld waren van de werkelijkheid, van de levende krachten, welke levende werkelijkheid is en die wij soms bij gebrek aan een betere aanduiding God noemen, scheppende kracht, of het geheime woord, het grote arcanum. Bij het zoeken naar een geestelijk onderwerp, dat toch begrijpelijk zou blijven - wat een moeilijke taak kan zijn voor een geest - stuitte ik op deze levende werkelijkheid en ook voor mijzelf - voor een ander kan ik hier niet spreken - op het voortdurende ontdekken dat mijn beperkte leven en werken een kosmische weerklink heeft, zonder dat overigens mijn besef in staat is het geheel van de werkingen, invloeden en krachten te begrijpen.

Ik vroeg mij af: zou dit ook voor de mens niet zo zijn? Wanneer je mens bent, gebeurt er altijd weer veel in je leven, waarmee je niet goed raad weet. Er gebeuren allerhande dingen, waar je als mens en soms ook als geest strijd mee kent. Het lijkt vaak alles zo zinloos. Soms lijkt zelfs een menselijk leven niet veel meer te zijn dan een traag mechanisch aftellen van de dagen tot de dood komt en daarmee de uitblussing. Maar daarachter is een levende werkelijkheid. Ik ben er deel van in alles, wat er gebeurt, ook al besef ik dit niet. Ik vervul de levende werkelijkheid en haar structuur, haar wet ook, wanneer ik voor mijzelf een schijnwereld op moet bouwen om iets van die structuur uitdrukking te kunnen geven en iets van mijn kosmische noodzaken ook zelf te kunnen aanvaarden.

De illusiewereld, waarin wij leven, is niet een wereld, die zo een-twee-drie tot stand is gekomen. Het is niet alleen maar een gewoonte, die mensen samen hebben geschapen en bedacht. Het is wel degelijk iets, dat alleen stand kan houden wanneer daarin een ontwikkelingsmogelijkheid bestaat, een innerlijke ontwikkeling. Het is de taal, waarin men een kind de geheimen van het volwassen worden probeert bij te brengen misschien. Het is een soort kinderboek, waarin het grote geheim van de volwassenheid aan een kind wordt voorgelegd in een wat speelse vorm. Het kind maakt er een sprookje van, weerd, zonderlijk zoet. Maar de waarde die in het verhaal lag, is daardoor niet veranderd en het kind leert zo bepaalde zaken aanvaarden, waarmee het later ook werkelijk geconfronteerd zal worden.

Je kunt de oude verhalen nagaan die reeds in een ver verleden vertellen over mensen die moeizaam zich een weg zoeken naar een rijk van de dood, dat ergens onder de aarde schijnt te liggen. Je kunt de verhalen vinden waarin inwijdingen worden omgezet in een vertelsel van mensen die door de genade van een god van de wereld worden weggenomen en als sterren aan de hemel worden gesteld om zo hun liefde in een stralende werkelijkheid zullen kunnen behouden en eeuwig zullen kunnen zijn. Het lijkt alles een spel, het is alles een poging de waarheid, die in woorden niet geheel te vatten is, te omschrijven. Wanneer je als mens dit begrijpt omtrent jezelf en je leven, zul je mogelijk alles, wat je bent, wat je doet, wat je ondergaat, gemakkelijker kunnen aanvaarden. Alles wat je bent en wat je doet, is een vorm geven aan iets, een vorm geven aan iets wat in de menselijke wereld niet reëel uit te drukken is, maar wat je aanvoelt en waarvoor je toch een uitdrukking wilt leren vinden. Mensen jagen menselijke contacten na, omdat zij uitdrukking willen geven aan een verbondenheid die in

henzelf bestaat en niet weten, hoe deze verbondenheid als werkelijk te beleven. Mensen vluchten weg voor wat mensen hebben geschapen en proberen de eenzaamheid te vinden - niet in wezen omdat zij die mensheid verwerpen, maar omdat zij het gevoel hebben, dat eerst buiten de wereld van mensen, de werkelijkheid die zij in zich aanvoelen, in hen zal kunnen spreken.

De geschiedenis van de mensen is een wonderlijk verhaal, een verhaal van legers die strijden; van helden die elkaar doden; een verhaal van steden die worden gebouwd en verwoest, van beschavingen die zich de top van alle menselijk bereik achten en door barbaren ten gronde worden gericht, waarna kort daarna toch weer een dergelijke beschaving met gelijke pretenties elders opbloeit. Nu eens beroept de mensenwereld zich op haar geestelijke bereikingen, dan weer op haar technisch vermogen. Wat wil zij daarmee uitdrukken? Want wat anders zou zij moeten zeggen met dit alles dan een: "Ik weet, dat ik deel ben van een totaliteit, maar ik weet niet, hoe dit uit te drukken en daarom bouw ik huizen, daarom speel ik met mijn leven in arena's, teken ik op een doek met grove lijnen of verfijnde kleuren? Ik voel mijzelf deel van de eenheid. Daarom schrijf ik mijn onvermogen neer in boeken, die van goden heten te komen en druk ik het zelfs uit in werken die openbaring of pornografie heten volgens anderen". Want zo is de mens: hij wil vormgeven aan het onbestemde. Zo bent ook u.

Menselijk gezien hebt u allen in uw leven vaak gefaald. Menselijk gezien hebt u allen in uw leven wel dingen gedaan die goed waren en waaraan u zich innerlijk steeds weer vastklampt, omdat u denkt: dat is toch werkelijk iets, wat beloofd dient te worden door God, de kosmos, door de een of andere vreemde heerser over het rijk van levenden en doden. Al die dingen zijn echter allen alleen maar uitdrukking van uw contacten met de levende werkelijkheid, die u omspoelt, die in u leeft, die de enige werkelijkheid is en blijft, waarvan al het andere alleen maar een schimmige verschijningsvorm is, een ontwikkelingssituatie, getekend in de rook van een wierookvat, waarin het leven zelf brandt.

Alles wat u doet en gedaan hebt, heeft een diepere betekenis. Al uw geestelijk streven en zoeken, al uw wegvlugten in materie, de wijze waarop u tegenover uw medemensen staat, al die dingen zijn niets anders dan een zoeken naar de taal van de levende werkelijkheid, die je beheerst.

Misschien kun je stellen dat het leven een inwijding is. Maar dan zeker geen plechtstatige inwijding. Het is of wij spelend moeten leren wat werkelijkheid is. Het is alsof het grote heelal dat wij kennen, een speeltuin is voor kinderen, vol van vreugde en genot, maar ook van een willen bewijzen wie je bent, vol ook van onderlinge wreedheid en hardheid. Al spelende moet je leren je in de werkelijke wereld te bewegen. Althans, mij lijkt dit een juist beeld te zijn. Ik kan niet zeggen of dit voor u juist is. Want eenieder voelt, leeft en denkt op zijn eigen wijze. Er bestaat niet één menselijke waarheid die de gehele levende werkelijkheid omschrijft. Er bestaan vele menselijke waarheden die haar aan kunnen duiden. Er is niet één weg door mensen omschreven en gesteld, die de levende werkelijkheid in de mens als een bewust deel van deze fase van bestaan zal kunnen doen ontstaan. Toch zijn er vele wegen, waardoor de mens de werkelijkheid nader kan komen, vele leringen, waardoor de mens kan leren meer werkelijk te leven.

Daar ligt waarschijnlijk een derde punt, dat commentaar waardig is. Want u gelooft. Soms weet u niet eens wat u werkelijk gelooft, omdat u dit uzelf niet wilt toegeven. Soms gelooft u diep in uzelf en probeert u met geleerde woorden en vreemde termen dit geloof om te vormen tot iets, wat volgens u schijnt te passen bij uw wezen en uw voorstelling van waardigheid. Maar u hebt een geloof. En een geloof, hoe je het ook aankleedt, is een stuwung tot erkennen, maar vooral ook een stuwung tot betekenen, dus om te zijn te midden van het zijnde op een zeer bepaalde wijze.

Het is dit laatste, wat vele harmonieën bepaalt, het is voornamelijk dit laatste waardoor een mens Licht in zichzelf vindt en een overzicht begint te krijgen van het wezen dat hij is, inzicht ook in de wereld met haar illusies, haar begoochelingen, waarin hij denkt nu werkelijk en eenmalig te bestaan.

Geloof is noodzakelijk. Niet, omdat geloof heilig is, maar omdat het geloof voor ons een uitdrukking vormt van een band met een werkelijkheid, die niet kan worden beïnvloed, die niet kan worden verkocht, die niet in stukjes kan worden verdeeld, doch enkel ís en leeft, voortdurend pulserende rond alle besef, dat er in de kosmos bestaat.

(Moeilijk leesbaar. Red.)

..... Is het niet Jezus zelf, die schuld heeft aan zijn veroordeling door Pilatus, maar ook aan zijn veroordeling door het Sanhedrin, waar hij weigert te antwoorden op vragen? Indien wij het nagaan, zou een enkel gebaar, één kleine wijziging, in het gedrag van Jezus dit alles hebben kunnen veranderen. Ook al geeft men dit waarschijnlijk nu liever niet toe.

Ik zeg u echter, dat er geen rechtlijnige waarheid bestaat waarbij de een schuld heeft en de andere niet, ook niet in ons leven. Wij doen wat volgens ons gevoelen goed is en misschien loopt het heel anders uit, dan wij ons dit hadden voorgesteld, betekent het voor de mensheid heel iets anders dan wij zouden willen zelfs. Maar aan de andere kant zijn wij daarbij trouw geweest aan een harmonie in onszelf, hebben wij tot uitdrukking gebracht wat er in ons leeft en hebben daarmee het voor ons enig juiste gedaan. Want een mens die zijn werkelijke erkenning omzet in een daad, schrijft, zonder het zelf geheel te beseffen, voor de mensheid steeds weer het naamraadsel van de levende werkelijkheid neer en maakt steeds weer mensen attent op het bestaan van de hoge kracht die speelt met de dromen van mensen, en werelden doet ontstaan of vergaan naar willekeur, maar toch in zich een wet is, die alle wetten omvat, die een mens in het Al kan erkennen.

Misschien lijkt mijn betoog hier wat te veel op een predicatie. Toch wil ik u niet prediken buiten dit ene: Al wat u geweest bent, al wat u zijn zult, al wat in u leeft, zelfs uw dromen en onwerkelijkheden, heeft betekenis. Uw eenzaamheid heeft een betekenis, zo goed als uw verbondenheden. Want waar in een mens de werelden worden samengevoegd, komt het ogenblik dat zij niet meer menselijk kunnen worden samengevoegd, omdat hun eenheid groter is dan een mens kan beseffen. Dan moet de mens groeien naar de wereld van besef, die hem omringt en die in wezen mede door hemzelf is ontstaan te midden van een werkelijkheid, waarin slechts God de kracht en de harmonie bepaalt. Ik wil u zeggen, dat alle dingen goed en kwaad zijn. Er bestaan geen maatstaven waardoor je naar buiten toe af kunt meten wat je doet, tenzij je je eerst in jezelf afvraagt: Is dit de harmonie die in mij leeft? Is dit de kracht die uit mij spreekt? Vergissen is menselijk, zo zegt men. Ja. Maar is het zich vergissen van een mens niet vaak het resultaat van een verkeerd interpreteren van een werkelijkheid?

(Moeilijk leesbaar. Red.)

..... Haar omschrijven betekent haar in wezen en betekenis beperken, haar terugbrengen naar de illusiewerelden en de droomwerelden, waarin mens en geest zo lang plegen te vertoeven, spelende met begrippen waarvan de betekenis niet wordt gekend, zaken en waarden, zelfs gevoelens groeperende en hergroeperende, tot men het gevoel heeft dat dit voor het ik wel prettig is. Zonder overigens te beseffen, dat dit alles alleen maar het tekenen is van een omtrek van het werkelijke leven, waarin het niet ingevulde de werkelijke betekenis en het werkelijke karakter van het leven eerst bepaalt. U kunt denken - en wie denkt het in uw wereld en deze tijden niet - dat er zoveel kwaad op de wereld is. Maar het kwade dat er op de wereld is, komt voort uit het conflict tussen de mens zelf en datgene wat die mens innerlijk als het juiste erkent; je kunt alleen in jezelf de oplossing van je conflicten benaderen. Je kunt ook in jezelf harmonie vinden en erkennen, maar je kunt deze dan nooit aan anderen opleggen. Besef dat je niet eens de werkelijke harmonische mogelijkheden van een ander kunt kennen. Als mens weet je niet eens, in wat voor wereld uw buurman leeft. U spreekt met elkaar, duidt met hetzelfde woord schijnbaar hetzelfde aan, maar toch is de betekenis die u eraan hecht, geheel anders dan bij uw buur. Met woorden, voorstellingen, ja, zelfs met daden, kun je als mens maar zelden enigszins doordringen in de wereld van een ander.

De levende werkelijkheid is ook al iets wat je als mens alleen in jezelf kunt vinden. Je kunt het rond je gemanifesteerd zien, maar uitdrukking kun je hieraan niet waarlijk geven. Zelfs wanneer je probeert uitdrukking te geven aan wat zelf waarlijk bent, vervalst je daarmee reeds hetgeen je beseft te zijn. Er is geen goed, er is geen kwaad. Er is een levende werkelijkheid, waarin alle dingen harmonisch moeten worden. Ook harmonie is in dit verband mogelijk een niet voldoende te definiëren woord. Maar harmonie betekent in dit verband in ieder geval een medeklinken, een aanvaarden van iets als functie van een totaliteit en niet alleen als iets wat op u afkomt, u overkomt, iets wat u presteert. Het is altijd een band met het andere. Kwaad: een spel van mensen. Het stellen van grenzen om een definitie mogelijk te maken, waarbij deze grenzen zelf fictief zijn, t.a.v. het goede zowel als het kwade. Laten wij dit goed begrijpen.

Alles, wat wij zijn en wat wij doen, heeft zijn zin. Maar voor ons heeft het alleen betekenis, wanneer er in ons een verbondenheid erkend wordt tussen het gebeuren en wat wij zijn, wat wij moeten doen. De vorm die wij geven aan onze innerlijke kracht, onze hunkeringen, is vaak genoeg dwaas, laten wij dit eerst eens toegeven. Daarnaast en buiten die vorm die wij stelden, is er echter een verwezenlijking in en voor ons van een levende werkelijkheid, die ook in ons zich voortdurend kenbaar maakt.

Dat is al, wat ik u wilde zeggen. Hebt u commentaar?

Vraag: Wat bedoelt u met "je kunt alleen maar uitdrukking geven aan jezelf"?

Antwoord: Op het ogenblik dat u probeert iets waar te maken van hetgeen er in uzelf leeft, kunt u dit alleen doen middels een compromis. U kunt het niet zodanig maken dat een ander juist en volledig zal erkennen wat u bent en wat er in u leeft. U kunt ten hoogste uzelf waarmaken in uw eigen ogen en als u dan niet verblind bent, zult u ook moeten beseffen dat de ander dit alles met zijn eigen ogen ziet en vaak heel anders zal interpreteren. Dat wilde ik hiermede aangeven. Het schijnt gemakkelijk elkaar te leren kennen. Maar wie kent de diepste diepten en de diepste dromen van een medemens? Wie weet, welke vlagen van harmonie of disharmonie, welke begeerten en angsten hem op een bepaald ogenblik drijven?

O, de uitingen kunnen wij onderbrengen in het bekende kastjessysteem van begrippen, dat mensen zelfs tussen de kaften van een woordenboek menen te kunnen vangen. Maar wat de werkelijke betekenis is, weet je niet. Wat voor de een liefde is, is voor de ander mogelijk alleen maar wanhoop, maar beiden spreken erover als een prettig menselijk contact, omdat zij deze innerlijke werkelijkheid niet uit kunnen drukken. Soms spreekt men over vrede en bedoelt in vrede daarmee alleen maar een afdwingen van een erkenning t.a.v. de eigen superioriteit door de gehele wereld. Maar wie weet dit ook omtrent zichzelf, wanneer hij van vrede spreekt? Wie beseft dat zijn drang de vrede overal te doen heersen niet voortkomt uit bv. een werkelijke behoefte aan rust, maar eerder uit een verlangen gelijke of zelfs meerdere te zijn van hen, die men in zich bewondert, de strijders?

Wanneer je dit ook maar enigszins aanvoelt, zul je ook beseffen: Alles wat in mij leeft en in mij bestaat, zelfs hetgeen ik omtrent mijzelf geheel erken, kan ik niet juist uitdrukken, ik kan het niet waarmaken voor anderen. Ik kan het alleen maar beleven en zelfs in dit leven zijn er beperkingen. U zult inzien, dat het leven beperkingen brengt, waarvan men het wezen lang niet altijd zal kunnen beseffen, zodat men ertegen zal strijden zonder te weten waarom. Maar deze beperkingen en het besef van werkelijkheid zijn toch uitdrukking van een levende kracht. Dat wilde ik zeggen en heb ik getracht in mijn woordgebruik zo duidelijk mogelijk te schilderen.

Vraag: Uit uw woorden hoor ik een soort afgescheidenheid, waarbij leven een leerproces is om werkelijkheid te vinden. Wat is de achtergrond?

Antwoord: Wat ik heb gezegd, is dit: De werkelijkheid is eenheid en niet eenzaamheid. Maar zolang wij uitgaan van de beelden die onszelf beheersen, zolang wij nog de behoefte hebben om de werkelijkheid te vertalen in onze eigen termen, zijn wij eenzaam.

Vraag: Bij de Hindoes wordt Krishna gezien als de speler op de fluit. Er zit een speels element in. Is dit zo?

Antwoord: Er bestaat een gevaar dat u mij verkeerd zult begrijpen, maar laat mij u vragen: Zou volgens u een leven, dat naast elkaar de mens en de aap voortbrengt, geen speels element bevatten? Het leven in zichzelf is speels, omdat alle schepping die niet volledig beseft wordt, speels is. Heb ik niet zo even het leven vergeleken met een kinderspeeltuin, met al zijn nood en wreedheden, maar ook met al zijn vreugden? Zeker, de schepping is speels, maar wanneer u hindoebeelden wilt gebruiken dient u te vervolgen: Wanneer de dans van de schepping is gedanst, wanneer de vlamcirkel is doorbroken, wanneer Krishna rust en Brahma in zichzelf herontwaakt, dan is er werkelijkheid. Ook dit is een citaat uit een filosofisch hindoecommentaar.

Is dit u als antwoord voldoende?

Vraag: U spreekt van werkelijkheid, maar alleen van leven. Dat is mij een raadsel. Wat bedoelt u ermee?

Antwoord: Ik zal trachten het duidelijker te zeggen: U doet iets. Deze daad is een uitdrukking van werkelijkheid. De wijze, waarop u die daadstelling aan uzelf verklaart en de wijze, waarop u in de wereld een waardering voor die daad tracht te vinden, is illusie en deel van uw noodzaak om het onbegrepen in een voor u toch weer te begrijpen vorm terug te brengen. U bent in vele dingen gebonden. Uw vrijheid is er een van eenheid met de kosmos. Uw vrijheid van handelen en denken is beperkt. Toch voelt u uzelf vrij en tracht duidelijk te maken, hoe vrij u bent, daarbij steeds uw gebondenheden over het hoofd ziend. Maar alleen de vrijheid van het ogenblik dat u leeft, en in het levende deel hebt aan het totaal, is werkelijkheid.

Kunt u mij volgen?

Vraag: Een kwestie van besef dus?

Antwoord: Het is zelfs geen kwestie van besef op menselijk niveau. Je kunt proberen het te beseffen, maar je kunt de totaliteit, de levende werkelijkheid, niet zien of overzien.

Beeld: Iemand die lam, doofstom en blind is, wordt gedragen door een tuin vol wonderlijke bloemen onder een zon, die koesterend warm is. In de verte klinken de klanken van een hemels lied. Dat is de mens, met zijn beperkt menselijk besef, gaande door de tuin van de werkelijkheid. Maar langzaam zullen zijn zintuigen ontwaken. Eerst vaag, dan steeds duidelijker zal hij het lied horen. Eerst zal hij zien dat er licht is en niet alleen een koestering. Maar dan zal hij ook leren zien, dat het licht zich in kleuren onthult, zien dat er leven en vormen rond hem zijn. Hij zal leren zichzelf te beheersen en te bewegen. Dan zal hij dansen in de werkelijkheid en al dansende versmelten met het geheel, omdat hij deel is van alle schoonheid. Wat mogelijk dichterlijk filosofisch klinkt, maar mijn poging is om u duidelijk te maken wat u gevraagd hebt, ondanks de beperkingen van begrip, die woorden met zich brengen.

Vraag: Dus leven is wat je doet?

Antwoord: Het werkelijke leven is, wat je bent én wat je doet, niet wat je beseft omtrent jezelf of de wijze waarop je een daad voor jezelf omschrijft en rationaliseert. De mens heeft de illusie dat zijn daden voortkomen uit een denken, een wil. In kleine dingen is dit wel zo, mits deze kleine dingen behoren tot wat ik het 'komediespel van het menszijn' zou willen noemen. Daar ontstaan daden inderdaad wel als gevolg van rijpe overweging. Zodra de grotere werkelijkheid echter in het spel is, geldt: Wat belangrijk is, doe je. Je kunt jezelf niet helpen, want je bent datgene wat je doet, het vloeit uit jezelf als deel van het geheel voort. Dan kun je later daarvoor wel een verklaring en een rechtvaardiging zoeken - meestal lukt dat wel.

Maar het wezen van de eeuwigheid was in de daad. Het was een onvermijdelijk waarmaken van een harmonie, die je zelf nog niet beseft. En alles wat je dan doet om dat een plaats in je wereld te geven is in feite een poging iets aan te kleden, dat je niet eens kunt zien.

Vraag: Is die werkelijkheid alleen uit een hogere sfeer te benaderen? U beschrijft het als een zeer moeilijk proces, dat wij door moeten maken. Of is de overgang er een naar het totaal?

Antwoord: Hoogbouw is tegenwoordig in. Hoge voorstellingen zijn nog steeds in, wanneer het gaat over sferen, soms zelfs postuleert men een geestelijke lift, die u gemakkelijk van etage tot etage zou voeren. Maar hoe menselijk is dit beeld. Wat u een hoge sfeer noemt en ook wij zo aanspraken om enigszins begrepen te worden, is in feite alleen een toestand van besef, van een grotere harmonie met de levende werkelijkheid. Denk niet dat u van een bereiken zover verwijderd bent. Want deze harmonie wordt niet door denken bepaald of alleen door gevoelens. Het is gebaseerd op de wijze waarop je het zijn aanvaardt, zoals het nu is. Waardoor je toegang hebt tot de levende werkelijkheid, daar deze in dat, wat je op het ogenblik bent, altijd mede gerepresenteerd is - in wezen zelfs altijd weer je heden bepaalt.

Hopelijk is dit duidelijk. Want het is moeilijk. Ik geef graag toe dat een onderwerp, zoals wij vanavond hebben aangesneden, gedachten wekt en je doet zoeken naar een redelijk antwoord. Onthoudt u echter een ding: dat antwoord kun je voelen maar niet beredeneren. Dat is voor de mens de grote moeilijkheid. Toch moest ik dit onderwerp wel aansnijden, al is het maar omdat zo menige mens meent dat hij buiten de werkelijkheid staat. Je kunt niet buiten de werkelijkheid staan. Anderen menen zoveel te verliezen. Maar er bestaat geen werkelijk verlies, alleen een verandering in besef of van harmonie. *Menigeeen meent, dat het verleden beter is, of dat de toekomst beter zal zijn, zonder te beseffen dat voor hem alleen in het heden de werkelijkheid is uitgedrukt.*

Er zijn veel mensen in deze dagen die zich zorgen maken, mensen die grote verwijten uitspreken t.a.v. gebeurtenissen of ontwikkelingen en zich gebruikt of beledigd voelen. Indien ik hen zou kunnen bereiken, zou ik hen voor willen houden: Er is een levende werkelijkheid, waarin alles zin en betekenis heeft, niet zoals u dit ziet, maar zoals het wezenlijk is. Zoals u bestaat bent u deel van een levende werkelijkheid en hebt u betekenis. Als u een harmonie probeert te vinden met alles wat ook uw wezen mede omvat, zal er een ogenblik komen dat de werkelijkheid sterker in u is dan het levensmoment met zijn illusies, zijn verklaringen en ontvluchtingen.

Wanhoop niet aan jezelf of aan de wereld. Er is zin, er is betekenis. Niets is eindig, zij het dat het is geboren uit de droom van een mens.

Ik dank u voor uw aandacht.

ESOTERIE

Goedenavond, vrienden.

Ook het tweede deel van de bijeenkomst moet wat esoterische elementen bevatten. Wat moeilijk is, wanneer u zo net een zware lading hebt gekregen, zodat ik het u niet al te moeilijk wil maken. Indien ik mij niet vergis, heeft u zich in het eerste deel van de bijeenkomst beziggehouden met 'de werkelijkheid' en ik wil daarover enkele dingen zeggen, maar dan wel op mijn eigen wijze.

Toen ik nog leefde kende ik iemand die elke dag, als hij het maar betalen kon, naar een apotheek liep om pillen en drankjes te kopen. Wanneer je met die man zat te praten was hij altijd heel erg melancholiek. Altijd weer sprak hij: wat heb ik aan mijn leven? Onze vriendschap ging teloor op de dag dat ik hem de vraag stelde: Jongen, als het leven voor jou toch alleen maar ellende is, waarom maak je dan zoveel kosten om het te behouden?

Vele mensen waarderen de dingen niet, zoals die werkelijk zijn, maar bezien het wat meer van de buitenkant. Wat gewoon schijnt te zijn. Uiterlijkheden bepalen voor hen meer dan innerlijk besef. Het is bv. opvallend, hoeveel mensen opeens pro-Arabisch zijn, omdat zij een zondag niet hebben mogen autorijden. Zodra zij weer mogen rijden, zijn zij waarschijnlijk weer pro-Israël.

Mogelijk vindt u het vreemd dat ik dergelijke dingen zeg en dan nog beweer dat dit een esoterische betekenis heeft ook. Maar is het niet zo, dat de mens voor een groot deel altijd weer probeert de zaken zo te trekken, dat hij medelijden met zichzelf kan hebben en mag stellen dat de wereld of anderen hem onrecht aandoen?

Leven op zich is een betrekkelijk eenvoudige zaak: strijd, lijden en vreugden zijn daarvan een normaal deel, zoals eenieder die het leven betreedt zou kunnen weten. Want wat is het eerste wat men doet? Men sleurt je uit je geborgenheid en op het ogenblik, dat je er over gaat denken, dat je adem zou moeten gaan halen, heb je al de eerste klap op je blote billen te pakken. Je zou het dus eigenlijk wel moeten weten. Men zou ook kunnen stellen, dat het gehele leven gelijk op een grote kermis. Maar dan schijnen de meeste mensen toch wel in de botsautootjes te zitten. Dat de mensen met al die botsingen voortdurend bezig zijn, kan ik best begrijpen. Alleen, dat zij zichzelf daarbij zo buitengewoon au sérieux nemen, wil er bij mij niet altijd in.

Och, elke mens kent wel iets, wat voor hem belangrijk is en hij zal veel moeite doen dit te bereiken of desnoods te behouden. Maar wanneer hij de fratsen ziet, die hij daarbij uithaalt, zou hij toch ook wel eens om zichzelf moeten kunnen lachen. Er zijn zoveel dingen in het leven waarin je de innerlijke betekenis kunt vinden, waardoor je een schrede verder kunt komen op het innerlijk pad, terwijl daarbij wat zelfspot toch niet geheel misstaat.

Wanneer je, zoals ik in de sferen zit, ontmoet je wel het een en ander, waardoor deze stelling onderstreept wordt. Wanneer je zo door verschillende sferen wandelt, moet je niet vreemd opkijken wanneer je hier Antonius ziet, daar Cleopatra, terwijl tussen hen in Napoleon staat. Even verder staat Dostojewski te declameren, terwijl vlak bij hem Mozart zit te zoeken naar een medium, dat hij nog een aardig melodietje door kan geven. Iets overigens, wat hem maar zelden en dan nog zeer ten dele schijnt te gelukken.

Het is dus wel een vreemde wereld, waarin ik leef. Toch zie ik achter alle uiterlijkheden een andere werkelijkheid. Alhoewel ... Cleopatra Wist u overigens dat zij niet werkelijk mooi was? Wel maakte zij zich altijd zwaar op en wist veel te camoufleren. In deze tijd zou zij misschien wel een schoonheid kunnen zijn, maar dan zou zij daartoe wel elke dag uren in de schoonheidssalon door moeten brengen. Zoek je bijvoorbeeld naar de achtergronden van haar successen, dan zie je dat dezen vooral behaald werden door haar enorme wilskracht. Je ziet dat de werkelijke weg van deze mens niet gelopen heeft via uiterlijkheden en dramatische getuigenissen. Daarin is zo iemand eigenlijk bijna per ongeluk terecht gekomen. De kern is de enorme wil, waardoor men zichzelf en mogelijk nog iets meer, waar wil maken; en al kiest men daarbij kennelijk wel eens verkeerd, toch blijkt mij dat deze mogelijkheid om door wil en volharding het begeerde te bereiken, ook geestelijk bestaat.

Ik wil niet zeggen, dat Cleo naar mij toe is gekomen, mij op de schouder heeft geklopt en beweerd: Indien ik vroeger op deze of gene manier geleefd had, zou ik nu veel verder zijn. Maar haar beziende - en wanneer zij mij beziet waarschijnlijk evenzeer - weten wij van elkaar dat wij veel verder zouden kunnen zijn, wanneer wij onze wil en wilskracht hadden gebruikt voor de meest belangrijke zaken van het leven: de bewustwording. Maar uiterlijkheden bedriegen. Neem nu Napoleon. Dat is een moeilijke kwestie. Hij komt nu nog steeds terug met zijn hand tussen zijn jas. De reden daarvoor was eens, dat hij nogal last had van zijn maag en - gierig als hij was - meteen zijn portefeuille kon vasthouden. In hem zie je iemand die nog steeds bezig is voor zichzelf uiterlijkheden te zoeken. Hij streeft kennelijk nog steeds naar uiterlijk gezag of zoiets. Ik vraag mij af, wat je daaraan hebt.

Het gehele leven van een mens kun je volgens mij samenvatten in een glimlach. Want alles, waar de mensen een groot drama van plegen te maken, is uiteindelijk toch weer zo voorbij. Het jammere is, dat de mens dit niet schijnt te beseffen. Mensen reageren vaak als kinderen: drie maanden lang zitten zij te vragen, of zij morgen al jarig zijn. Wanneer de dag komt, genieten zij een kort ogenblik, tot zij te veel hebben gesnoept en zijn de rest van de dag dan misselijk en melig. Zo gaat het mensen ook steeds weer. Zij begrijpen hun band met de eeuwigheid in wezen

evenmin als een kind beseft, dat een verjaardag alleen maar een kunstmatige mijlpaal is in het continue proces van leven.

Innerlijk lijkt mij dit te kloppen. Wanneer ik de mensen hoor over hun innerlijke gesprekken met God en weet ik wat nog meer, dan ben ik geneigd te stellen: Zo lang heeft dat toch niet geduurd? Je ogenblikken van lijden en je ogenblikken van vreugde zijn eigenlijk bijzonder vluchtig. Er zijn mensen die dit ontdekt hebben. Vaak benaderen zij deze waarheid vanuit een geheel ander standpunt en blijken toch in vele opzichten op elkaar te gelijken. Denk hier bv. eens aan Apollonius en Franciscus van Assisi. Bezie je het leven van die twee, dan blijkt dat zij het er allebei nogal van genomen hebben. Zij kregen er genoeg van, maar zij wisten in ieder geval wat zij achterlieten, wat mij ook al belangrijk lijkt. Wanneer mensen op willen stijgen tot een 'hoger leven' zo zeg ik hen altijd: kijk eerst eens goed naar alle mogelijkheden die je hebt, alles wat nu tot je leven behoort. Wanneer je daarna toch nog verder wilt gaan, is het goed. Want dan weet je tenminste wat je achterlaat en zul je bewust kiezen. Wanneer je je iets ontzegt wat je nooit hebt gehad, heeft dit volgens mij weinig betekenis. Wanneer je geen vervulling gekend hebt, heeft het zoeken naar een vervulling op hoger vlak volgens mij ook weinig zin, want je weet niet eens waarnaar je zoekt.

Veel mensen staan tegenover hun eigen mogelijkheden als dat jongentje dat in afzondering was opgevoed en na vele jaren voor het eerst een meisje zag. Toen men hem vroeg, wat hij daarvan wel dacht, antwoordde het jongetje: Wel aardig, maar wat moet je ermee? In dit geval namen zijn instincten het over, zodat hij het na enige tijd toch wel wist. Maar het nieuwe bezorgde hem toch in het begin heel wat moeilijkheden. Zo gaat het ons, wanneer wij onze eerste schreden doen op het innerlijke pad en ontdekken wat wij voor mogelijkheden en problemen wij in ons dragen. Wij kijken ernaar, vinden het mogelijk wel mooi, maar vragen ons toch vooral af wat wij daarmee nu aan moeten. In plaats van te stellen, dat wij dit wel zullen vinden, gaan wij vaak terug naar de buitenwereld om eerst even te zien of er mogelijk iemand is die een handboek voor dergelijke zaken heeft geschreven. Tegen de tijd dat wij het handboek hebben gevonden en geraadpleegd en terugkeren tot de innerlijke beleving, is dat wat wij innerlijk gevonden hadden, veranderd. Wat wij meenden in onszelf aan te treffen, is verdwenen. Waarop wij verder lezen en voortaan het boek tegen iedereen citeren.

Anderen zijn veel te druk bezig met hun dagelijkse zorgen en komen eerst later tot de conclusie dat er in hen heel wat meer mogelijkheden schuilen dan zij waar gemaakt hebben. Die doen mij denken aan iemand op hoge leeftijd, die toch de fraaie plaatwerken van de NSVH eens doorbladert en zich dan eerst realiseert, dat er toch voor hem eens heel wat meer mogelijkheden bestonden dan hij ooit waar heeft gemaakt. Lacht u maar rustig. Dat is heus niet shocking. Dat hebben de mensen ervan gemaakt. Wat vreemd is, want elke mens wordt naakt geboren en als hij het graf ingaat, trekt men hem mogelijk een hemd aan, maar dat is dan ook weer zo weg. Zou men de gehele periode tussen deze twee momenten dan moeten bekleden met een ontkennen van de mens, wat hij in feite toch altijd is? Dwaasheid volgens mij. U kunt zeggen dat u zo opgevoed bent, of dat u meent dat dit voor de mens toch beter is. Voor mij mag dat. U zou mij vroeger eens hebben meegemaakt. Ik leefde in de tijd van de pandjesjassen. Wanneer ik nu de oude kledingstukken zie, vraag ik mij af: wat heb ik mezelf toch aangedaan in die tijd en waarom?

Om op het onderwerp terug te keren: Voor een mens lijkt het mij belangrijk zijn mogelijkheden te beseffen op het ogenblik dat hij dezen nog heeft en niet op het ogenblik dat het al te laat is. In het gehele leven van de mens zijn er mogelijkheden te over, zoals er toch steeds weer ogenblikken zijn waarop je kunt glimlachen, ogenblikken waarop je in de put zit over het een of ander en net het juiste woord hoort, de juiste persoon ontmoet. Wanneer je dan even alle zelfbeklag terzijde stelt en je vastgrijpt aan die impuls, zo kun je weer lachen en het leven gaat verder, hetzelfde, maar toch opgewekter beleefd. Innerlijk geldt hetzelfde: Je staat soms als mens voor enorme spanningen. Hebt u bv. uw eigen 'kwade ik' wel eens gezien? Geloof mij, de schilders die duivels schilderden, weten er niets van af. De werkelijkheid is veel erger - en dan ben je het nog zelf ook.

Wanneer je het kwade in je ego van het goede probeert te scheiden, ontstaat er iets afzichtelijks. Maar wanneer je daar dan mee geconfronteerd wordt, zul je ook dit monstrum als deel van je eigen wezen moeten aanvaarden, voor je op het geestelijke pad verder kunt gaan. Mensen proberen deze scheiding vaak door te voeren en zien dan bewonderend naar hun 'goede ik', waar zij desnoods dan een engel van maken. Nu mag u mij vrijelijk geloven wanneer ik stel dat in elke mens iets goeds schuilt. Bij de een is het mogelijk alleen voldoende voor een klein cherubijntje, terwijl de ander een enorme aartsengel kan produceren - er zijn verschillen - maar mooi en goed is het in elke mens ook wel. Toch heeft al dit fraais op zich ook geen werkelijk leven, geen echte betekenis. Eerst wanneer beide helften van het ego samenzijn en als zodanig beseft worden, hebben wij te maken met een werkelijk Ik en kunnen wij onszelf leren kennen en werken met onze mogelijkheden.

Helaas zijn er heel wat mensen die dit niet willen doen. Zij kijken niet naar hun werkelijk ego, maar hebben het steeds weer over hun 'hogere ik', dat natuurlijk geen kwaad kent. Mij doet zo iets altijd denken aan een pastoor op stelten of zo iets. Kortom: iets wat voor mij onlogisch is, zoals het onlogisch is dat iemand geestelijk hogerop wil komen en daarom alleen op de top van een toren wil mediteren, of een dominee die hemels wil prediken en daarom zijn preek houdt nadat hij met een parachute uit een vliegtuig is gesprongen. Volgens mij is er geen werkelijk hogere Ik, alleen maar het ego, dat je ook nu bent, met alles erop, eraan, erin en er omheen. Alles wat je bent is deel van dit ik, het kwade, het goede en wat je nog meer kent.

Wie in zichzelf naar zichzelf op zoek gaat en alleen het hogere Ik wil bereiken ter betere bewustwording, zoekt meestal alleen naar hetgeen hij beschouwt als het goede, dat hij in zich machtiger wil maken. Maar bij elke schrede die je doet, loopt ook het kwade mee. Mogelijk vertelden zij u in uw jeugd nog hetzelfde sprookje dat zij mij in mijn jonge jaren wijs hebben gemaakt. Een mens gaat door het leven met aan de rechterkant een engel, die hem het goede influistert en aan de linker kant een duivel, die hem het kwade influistert. Ik, als kind, geloofde dat. Ik was alleen maar blij dat die twee niets van mijn snoepjes wilden hebben, maar voelde mij verder toch niet helemaal zeker, wanneer ik naar links keek. De werkelijkheid is dat wijzél deze engel en deze duivel zijn. Een eenheid. Maar zodra wij geestelijk gaan doen, blijken wij wat schizofreen te worden. Wanneer het om geestelijke zaken gaat zijn wij al snel gespleten persoonlijkheden. Wat juist het enige is, wat wij bij een zoeken naar meer bewustzijn zeker niet mogen zijn. Wanneer wij het hogere Ik willen vinden, zo gaat het alleen maar om een Ik, waarin alles geïntegreerd is, waarin alles bij elkaar behoort en aanvaard wordt.

Maar ja, zo is de mens nu eenmaal. In mijn tijd was er nog een werkelijk landelijke omgeving te vinden. In uw dagen treft u mogelijk zo hier en daar nog een redelijk replica daarvan aan onder de rook van de fabrieken. Wij gingen ook in mijn tijd wel eens een dagje uit samen met de dames. En daar ik tot de wat betere stand behoorde, gingen wij dan met een open landauer, getrokken door twee paarden uit de stad naar het platteland. Je hobbelde pratende door het land. Eens wees ik de dames een buitengewoon mooie boerderij, waarvoor een grote mesthoop op schilderachtige wijze een accent legde. Buitengewoon rustiek, was hun oordeel. Maar wat ruiken wij nu opeens? De oorzaak was de mesthoop die ook zij zo rustiek hadden gevonden. Ik vertelde hen dit en probeerde duidelijk te maken dat je eenvoudig geen rustieke mesthoop kunt hebben zonder de daaraan verbonden geur. Het was echter zeer moeilijk dit mijn stedelijke vrouwelijk reagerende gezellinnen uit te leggen. Zij meenden dat de boer best iets aan de lucht zou kunnen doen en dan de rest gewoon zou kunnen laten liggen, esthetisch verantwoord en zonder onaangename sterke geuren. Ik heb het gevoel dat wij, wanneer wij geestelijk verder willen gaan, dergelijke streken uithalen: Wij zien een deel van onze eigen werkelijkheid en stellen dat het mooi is, maar dat er een luchtje aan zit en vragen ons af, of daar nu niets tegen te doen zou zijn. Het antwoord is: neen, ook dit is nodig, het hoort erbij.

Dit is een van de grote moeilijkheden. Wanneer wij langs het innerlijke pad verder gaan, is het niet mogelijk een stukje van het ego, dat ons niet bevalt, eenvoudig terzijde te schuiven. Wij kunnen niet beweren dat wij een stuk van de werkelijkheid niet hoeven te aanvaarden en toch bewust kunnen worden.

Ons punt van uitgang moet steeds weer zijn: ik aanvaard mijzelf en alles, wat ik erken, zoals het is. Daarnaast zal ik trachten met dit complete Ik binnen het geheel van de schepping zo te zijn en te handelen, als ik gevoel, dat juist is. Mogelijk is dit ook betrekkelijk, omdat niet alles wat wij doen onder onze beheersing valt, zelfs wanneer wij daarvoor de aansprakelijkheid wel degelijk dragen. Eens heb ik midden in de nacht een opstandige redevoering uitgesproken van het bordes van ons mooie stadhuis, dat toen nog niet was afgebrand. Ik had toen het gevoel dat ik dit moest doen, maar achteraf bekeken was toen het woord voornamelijk aan de vele flessen wijn, die ik met mijn vrienden voordien geledigd had. Een diender greep mij toen bij mijn kraag voor wat de wijn had gezegd. Er zijn dus wel eens ogenblikken dat je het stuur kwijt bent, ook wel door andere omstandigheden dan de genoemde. Maar dan moet je je niet beklagen, zo in de stijl van: Wanneer ik niet dronken was geweest, was er niets gebeurd en wanneer jullie mij niet dronken hadden gevoerd, was er niets gebeurd. Dan is het verstandiger te zeggen: Ik ben dom geweest, hoe ben ik zo dwaas geworden. Waarop je rustig verder gaat.

Innerlijk is het al net zo. Wanneer je om de een of andere reden in de war bent, kom je ook innerlijk wel eens tot rare streken. Al is er dan geen diender. Toch is er ook in dergelijke gevallen iets, wat je opeens vastpakt en terugzet in wat volgens jou op dat ogenblik de ellende is, maar in wezen alleen maar de kwaliteit blijkt te zijn. Maak u ook daarover geen problemen. Goed, u bent wat van streek geweest, hebt uzelf iets aangepaat, gemeend dat u het gemaakt had, terwijl daarvoor geheel geen redenen aanwezig waren. Aanvaard dat dan, zoals het valt en begin weer opnieuw. Men heeft mij in mijn studententijd, toen ik ook in een put zat, eens gezegd: Het is niet het slagen, maar het streven dat belangrijk is. Wat ik niet bepaald geloofde. Ik stelde de ander voor te streven en mij meteen mijn bul te geven.

Wat bij nader inzien strookt met de houding van vele mensen die - ook in geestelijk opzicht - van mening zijn, dat het beter is wanneer een ander de moeite doet, wanneer zijzelf het resultaat maar krijgen. Ook zo iets van: streef jij en geef mij dan zonder moeite mijnerzijds de innerlijke bewustwording. Maar dat is nu eenmaal niet mogelijk. Al zou er iemand zijn die het voor u zou willen doen, het gaat eenvoudig niet. Trouwens, wanneer u eenmaal dood bent, zult u wel ontdekken dat de enige dingen die werkelijk van jou zijn, de dingen zijn waar je hard voor hebt gevochten. Het zijn juist de dingen waarvoor je veel moeite hebt moeten doen, die onverbreekbaar deel uit zijn gaan maken van je persoonlijkheid; het zijn deze dingen die je geestelijke mogelijkheden bepalen. Het zijn juist deze dingen, waardoor je de eenheid van bestaan die u uw hoger Ik pleegt te noemen, kunt bereiken. Dan pas beseft u, wat u werkelijk bent, wat waar is, ook al vindt u mij op het ogenblik een kletskaus. Want na het stellen van dergelijke waarheden heb ik niet alleen protesten te horen gekregen, maar zelfs opmerkingen die ik, daar hier dames aanwezig zijn, niet zal herhalen.

Wat mijzelf betreft: mijn gehele leven was, zonder dat ik dit zelf heb beseft, een zoeken naar waarheid. Ik geloof zelfs dat ik ben gaan studeren om te weten. Alles wat ik sedertdien aan innerlijke processen heb doorgemaakt, was in de eerste plaats bepaald door het feit dat ik steeds weer wilde weten. Ik ben tot de conclusie gekomen dat je nooit iets werkelijk zult kunnen weten, tenzij je het geheel wilt weten, met alle bijkomstigheden erbij, en dit dan nog wilt doorleven ook. Je kunt wel dingen leren natuurlijk. Dan neem je de kennis op van anderen en kunt die weer opspuiten. Dat is een geheugenprestatie. Maar om iets werkelijk te weten, moet je het doorleven, moet je alle facetten daarvan in jezelf dragen. In dat geval blijkt je ook geen regels van buiten te moeten leren. Je hebt de ervaring in je en op grond daarvan weet je alles en kun je alles in betrekking daarmee, wanneer dit noodzakelijk is.

In het bewustwordingsproces komt dit duidelijk naar voren. Je kunt veel kennis hebben opgedaan van anderen. In alles, wat je meent te weten, zijn er echter maar enkele punten die je werkelijk beleefd hebt. Dan is in al je kennis dit het enige raakpunt tussen bv. stoffelijke werkelijkheid en hoger Ik, of algehele werkelijkheid. Belevingen zijn van jezelf. Daarmee kun je de bronnen van je innerlijke wereld werkelijk ontsluiten. Wat dat betreft: eenieder opent zijn toegang tot zijn innerlijke wereld op een andere wijze. Ook dit blijken de mensen vaak niet te willen geloven. Zij denken dat het op een bepaalde wijze gaat, met sacramenten, rituelen of

desnoods magie. Maar in feit breekt de een in in zijn innerlijke werkelijkheid als een dief in een brandkast, terwijl een ander op een bepaald gevoel, dat er iets noodzakelijk is in het innerlijk, eenvoudig zijn gehele innerlijk voor zich opent met hetzelfde gemak als de kok een blikje sardines. Dit ligt aan de mensen zelf. Het is niet zo moeilijk tot het werkelijke innerlijk van het ik door te dringen en de werkelijkheid in het ik te vinden. Maar hoe moeilijker je denkt dit te kunnen presteren, hoe moeilijker het voor jou ook wordt.

Mensen bedriegen zichzelf vaak, omdat zij niet naar de feiten kijken, maar naar de aanduidingen van anderen. Wij hebben eens iemand te pakken genomen met een nep-halter. Deze lag tussen andere - echte - halters, maar zag er echt uit en daarop zat schijnbaar een heel groot gewicht. Wij daagden onze vriend uit, deze nep-halter, die misschien twee kilo woog, te stoten. Maar hij bleef eraf onder het motto dat hij zo zwaar niet kon tillen. U had het gezicht van die man moeten zien toen wij dat geval met een paar vingers oppakten en wegdroegen. In uw leven hebt u vaak te maken met dingen die werkelijk zwaar zijn. Zeg maar, dat dit de echte halters zijn. Daardoor krijgt u het gevoel dat alles wat er op lijkt of als moeilijker wordt aangeduid, dit inderdaad moet zijn. Maar wat doet het leven, wanneer het om geestelijke zaken gaat? Het zet u een nep-halter voor, gemaakt uit diepzinnige filosofische beschouwingen en geloofsartikelen - vergeet de theologie niet - die je doen denken, dat geestelijk bereiken moeilijk, zo niet onmogelijk is.

In mijn tijd predikte men over het feit, dat het voor een zondige mens zo moeilijk was om tot de Christus te gaan. Alleen de genade, gegeven door de kerk, zou dit mogelijk maken. Nu ken ik de Christus en voel mij daarmee nauw verbonden, zoals ik ook Jezus, de verschijningsvorm van de Christus op aarde, heb ontmoet. Jezus is een doodgewoon mens, helemaal niet zoals de mensen die op de kansel plegen te staan. Zoals de Christus zich openbaart als een soort gevoel. Wanneer je innerlijk voelt dat je toch met iedereen en alles wel wat verbonden bent, en dat je iemand moet helpen wanneer die het nodig heeft, dat je mag lachen over een mens en zijn vreugden moet delen, maar ook zijn smart moet durven delen, dan heb je ook contact met de Christus. Dan heb je innerlijk licht en hoeft, om daarmee te werken, geen innerlijke brandkast open te breken of vele zware boeken door te werken. Dan is de Christus in je, doodgewoon. Kijk je in het licht, dat deze Christus je dan is, naar jezelf, dan zie je heel goed, wat er alles nog mankeert. Maar je trekt je er niet veel van aan. Stel: Het licht is in mij en daarin ben ik veilig. Met dit licht trek je dan verder en je hebt het geestelijk fantastisch goed.

Dit is volgens mij esoterie. Je kunt het natuurlijk veel zwaarder maken. U dacht misschien dat u zo-even een zware spreker had? Geloof mij, onder de specialisten op dit gebied is hij nog een van de lichten. Wanneer de zware jongens eenmaal beginnen te filosoferen, dan hebben zij mogelijk wel gelijk en zeggen zij mogelijk wel alles juist, maar als eenvoudige geest heb je dan toch wel het gevoel dat je door een hele berg moet boren. Maar neem je dan toch een aanloop, dan ontdek je, dat het eigenlijk alleen maar een rookwolk was. Wat de vorige spreker heeft gezegd, zal heus wel alles heel goed en heel mooi zijn geweest. Ik ken hem wel een beetje. Ook wat de anderen zeggen, is natuurlijk juist en goed. Maar ik kan niet nalaten mijzelf af te vragen, of het nu werkelijk alles zo moeilijk moet, of wij het gevoel moeten hebben een braakvrije kluis open te moeten breken, terwijl het ten hoogste gaat om een sardineblikje.

Mijn raad is daarom: besef, dat ook de geestelijke werkelijkheid en de innerlijke waarheid vlakbij zijn. Maar begin eerst eens jezelf te aanvaarden, zoals je bent. Probeer zelfs niet te zeggen: dit is kwaad en dat is goed, maar volsta met de constatering: zo ben ik. Besef, ik ben verbonden met alle dingen, en probeer dit eens innerlijk te beleven. U zult tot de meest vreemde, wonderlijke ervaringen komen en concluderen dat het niet nodig is allerhande wonderlijke dingen te bestuderen. Aanvaard je wereld. Dan word je wakker, kijkt rond je en hebt de werkelijkheid gevonden. Of de werkelijkheid heeft jou gevonden. Want dat zul je nooit met zekerheid kunnen onderscheiden. Dan besef je, dat alle esoterie eenvoudig het vinden van een Licht betekent, wat reeds lang in je woont.

Vele mensen menen dat het zo moeilijk is. Maar zij menen, dat veel duister is, omdat zij weigeren de gordijnen open te trekken, terwijl het buiten reeds dag is. Wees niet te lui of te moe om de

gordijnen van illusie en zelfbedrog even opzij te schuiven. Zo moeilijk als u denkt is het werkelijk niet. Je moet eenvoudig de moed vinden om te erkennen dat er iets is, waardoor je met het leven verbonden bent, ook zonder dat je daarom een belangrijke functie behoeft te bekleden, of anders te zijn dan anderen. Dan zie je het Licht.

Ik moet sluiten. Bij nader inzien was het misschien niet zo goed dat men mij met een esoterisch betoog opschepte. Maar ja, ik ben reeds op aarde altijd lichtzinnig geweest. Nu heb ik het Licht gevonden en probeer dat zinnig uit te drukken. Maar eerlijkheidshalve moet ik toegeven dat ik niet weet, of hetgeen ik u wil zeggen, volgens uw opvattingen van esoterie ook diepzinnig genoeg was. Welke woordspeling bewijst, dat ik de laatste tijd studeer bij Henri. En dat is een goed adres. Wat die met woorden weet te doen, zouden veel mensen eens moeten kunnen doen met hun eigen gedachten: ze compact maken en scherp formuleren. Wanneer Henri bij ons goed op dreef is - bij u is hij altijd wat beperkter in zijn mogelijkheden - dan houdt hij voor mij het midden tussen een schorpioen en een zonsopgang. Want door zijn korte uitingen gaat je wel een lichtje op, maar er schuilt altijd wel weer een stekel in de staart.

Enfin. Ik hoop dat u zich zult voelen, zoals ik. Ik doe wat ik kan doen, wanneer ik voel dat ik het moet doen en voel mij daarbij ondanks alle fouten en ellende daardoor blij. Koester je in de warmte, die je in jezelf draagt. Dan kun je alles aan. Dan kun je ondanks alles proberen prettig te leven en slaagt daarin ook. God heeft de hemel geschapen en de mensen hebben de hel er onmiddellijk naast gezet. Schep geen hel, probeer bewust van de hemel te leven. Dat is mijn motto.

Wees blij met het leven. Probeer er het beste van te maken, wees gul met het delen van vreugden en blijdschap met anderen en je zult zien dat het innerlijke licht al je paden duidelijker maakt en je de juiste weg helpt kiezen, waardoor je de vreugden van leven en de bewustwording van ervaren kunt samenvoegen tot een erkenning van je wezen en bestemming.

Lach maar eens om uzelf en de mensen. Probeer niet anders te zijn, dan je bent. Leef het Licht, wat in je is. Leer glimlachen over jezelf en anderen, die ook nog niet beseffen dat zij de kracht wel degelijk hebben om hun eigen zorgen te overwinnen en anderen te helpen. En mijn raad voor de komende tijd: Doe wat ik u zo even zei, want veel mensen zullen uw steun even van node hebben.

Goedenavond.

d.d. 9 november 1973

N.B. Vrijdag 16 november zal de zaal eerst om 20.00 uur toegankelijk zijn in verband met een radioreportage. U kunt deze o.m. ontvangen op FM-kanaal 40, de z.g. culturele zender.